

DEZINFEKCE

Mgr. Jaroslava Soukupová
2026

Osnova:

- Definice, pojmy
- Způsoby provádění dezinfekce
- Metody dezinfekce
- Zásady při provádění dezinfekce
- Dezinfekční řád ve zdravotnických zařízeních
- Vyšší stupeň dezinfekce
- Dvoustupňová dezinfekce
- Chyby při provádění dezinfekce
- Příprava dezinfekčních roztoků – obecné zásady

DEZINFEKCE - definice

- = soubor opatření zneškodňující mikroorganismy pomocí fyzikálních, chemických nebo kombinovaných postupů, které mají přerušit cestu nákazy od zdroje ke vnímavé fyzické osobě
- = ničení nebo usmrcování mikroorganismů ve vnějším prostředí a na neživých předmětech
- **CÍL:** předměty, prostředí bez patogenních mikrobů, které by mohly způsobit onemocnění vnímavého jedince
- Pojmy: **dekontaminace, expozice, rezistence**

Způsoby provádění dezinfekce

- **Ponořením**

Expoziční doba = doba nutná k působení
dezinfekčního roztoku na ponořený předmět

- **Otřením**

- **Postřikem**

Metody dezinfekce

- FYZIKÁLNÍ
- FYZIKÁLNĚ – CHEMICKÁ DEZINFEKCE
- CHEMICKÉ

FYZIKÁLNÍ DEZINFEKCE

- Var ve vodě za atmosferického tlaku po dobu 30 min.
- Dezinfekce v mycích a pracích přístrojích při teplotě vyšší než 90 °C
- Proudící horký vzduch při teplotě 110 °C po dobu 30 minut
- UV záření (germicidní lampy)
- Vyžíhání v plameni (v laboratořích)

FYZIKÁLNĚ – CHEMICKÁ DEZINFEKCE

- Paroformaldehydová komora

(dezinfekce textilu, výrobků z umělých hmot, vlny, kůže a kožešin při teplotě 45 – 75 °C)

- Dezinfekce v mycích, parních a pracích přístrojích
(při teplotě do 60 °C s přísadou chemických dezinfekčních přípravků)

CHEMICKÉ METODY DEZINFEKCE

- **V praxi častější**
- **Užití dezinfekčních prostředků**
- Volba dezinfekčního prostředku závisí na:
 - Účinnosti přípravku (proti bakteriím, plísním...)
 - Stabilitě pracovních roztoků
 - Době působení
 - Způsobu použití
 - Toxicitě a dráždivosti pro lidi a zvířata
 - Vlivu na dezinfikovaný materiál a prostředí
 - Zápachu, finančních nárocích
 - Vhodném dávkování, balení a skladování

Zásady při provádění dezinfekce

- Podle **návodu** výrobce
- Dez. roztoky se připravují rozpuštěním odměřeného dez. prostředku ve vodě, čerstvé pro každou směnu
- Nádoby s naředěným dez. prostředkem musí být **označeny názvem a koncentrací a časem ředění přípravku**
- Obsahující aldehydy – přikryté víkem
- Přípravky se považují za 100 %
- **K ředění** používat **studenou vodu**
- nejprve **VODA**, poté **dezinfekční prostředek**

Zásady při provádění dezinfekce

- Dezinfekce se provádí omýváním, ponořením, otíráním, postřikem (dát přednost ponoření)
- Styk s potravinami – nutné předměty opláchnout do dezinfekci vodou
- Při kontaminaci povrchů a pracovních ploch biologickým materiálem se provádí nejdříve **dekontaminace** překrytím potřísněného místa buničinou namočenou v dezinfekčním prostředku s virucidním účinkem
- K zabránění **rezistence** (odolnost) mikrobů vůči dez. prostředku – nutné **STŘÍDÁNÍ** – dezinfekční řád
- Volba prostředků, které nepoškozují dezinfikovaný materiál, nejsou toxické, dráždivé
- Nutné používat **ochranné pomůcky** (rukavice, brýle, zástěra, ...), znát zásady první pomoci

Uložení dezinfekčních prostředků

- Dezinfekční roztoky musí být uloženy oddělené od léků ve zvláštní skříni nebo lednici dle požadavků výrobce
- U uzavřených a zřetelně označených nádobách a obalech
- Vyšší koncentrace – dráždění spojivek, dýchacích cest
- Při nedodržování zásad – vážné poškození zdraví nemocného i personálu

Dezinfekční řád ve zdravotnických zařízeních

- V každém zařízení zpracováván ve spolupráci s ústavním epidemiologem
- Střídání dezinfekčních prostředků – dezinfekční plán
- **Dezinfekční řád** omezuje možnost **rezistence** kmenů, které by mohly způsobovat nozokomiální nákazy – měl by být účinný, ekonomicky efektivní, zaměřený na kritická místa (upravený pracovišti na míru)

Dezinfekce

- Vyšší stupeň dezinfekce
- Dvoustupňová dezinfekce

CHYBY PŘI PROVÁDĚNÍ DEZINFEKCE

- Nepoužívání přípravků v souladu s doporučením výrobce
- Ředění „od oka“
- Jiný cíl určení
- Prošla **expirační doba** přípravku
- Roztok používán několik dní
- Nestřídání přípravků
- Nevhodné kombinace přípravků
- Ředění horkou vodou
- Neoznačené dez.pracovní roztoky

Příprava dezinfekčních roztoků

- **Pomůcky k ředění**

- Dezinfekční prostředek
- Nádobu na dezinfekční roztok
- Pomůcky k odměření vody a prostředku (odměrky, stříkačka, kádinka,..)
- Rukavice, ochranné brýle, zástěra
- Emitní miska

- **Obecné zásady**

- **Přesné odměření** přípravku a vody
- Ředění v pořadí: **VODA + dezinfekční přípravek**
- Používat v doporučených koncentracích a expozicích
- Dodržovat délku **expozice**
- používat **ochranné pomůcky**

Dezinfekce pomůcek z různých materiálů

- Dezinfekce **chirurgických nástrojů**
 - Použitý nástroj – ihned do dezinfekčního roztoku – mechanická očista – oplach vodou – osušení
- Emitní misky, pomůcky z plastu
- Pomůcky ze skla, keramiky
 - Do dez.roztoku – mechanická očista – oplach - osušení
- Podložní mísy, močové láhve, odměrné džbány
 - Speciální myčky

Literatura, zdroje:

- ČÍKOVÁ, Z. a kolektiv. *Ošetřovatelství pro 1. ročník*, GRADA Publishing 2025, ISBN 978-80-271-5683-2
- Ošetřovatelství - Výuka – Úvod

Děkuji za pozornost!